



PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – orașul NISPORENI

Cuprins

Context demografic general.....	3
Orașul Nisporeni: structura și dinamica populației.....	4
Aspecte privind structura socioculturală a populației în orașul Nisporeni.....	6
Mișcarea naturală a populației în orașul Nisporeni.....	8
<i>Natalitate</i>	8
<i>Mortalitatea</i>	8
<i>Sporul natural al populației</i>	10
Nupțialitatea și structura populației după starea civilă în orașul Nisporeni.....	10
Educația timpurie și învățământul școlar în orașul Nisporeni.....	11
Migrație.....	12
Gospodării și servicii sociale.....	13
Concluzii și implicații pentru politici publice.....	14
Anexe.....	16

PROFIL SOCIODEMOGRAFIC – orașul NISPORENI

Orașul Nisporeni este situat în regiunea de Centru a Republicii Moldova și deține statutul de centru raional. În contextul actual al schimbărilor demografice semnificative, acest profil demografic este elaborat pentru a susține autoritățile publice locale în procesul de planificare și elaborare a politicilor publice bazate pe evidențe. Datele prezentate provin din surse statistice oficiale și administrative, și sunt interpretate într-o manieră analitică pentru a evidenția tendințele esențiale și implicațiile acestora la nivel local.

Context demografic general

Republica Moldova se confruntă cu un proces avansat de tranziție demografică, caracterizat prin reducerea numărului total de locuitori, îmbătrânirea populației și creșterea dependenței demografice. Conform prognozei oficiale¹, în scenariul mediu, populația țării (fără regiunea din stânga Nistrului și mun. Bender) este estimată să scadă de la 2.423.300 persoane în 2023 la 1.955.600 persoane în anul 2040, ceea ce reprezintă o reducere de peste 19% în mai puțin de două decenii. Această scădere este determinată de sporul natural negativ, de nivelul persistent al emigrației și de îmbătrânirea accelerată a populației. În paralel, structura populației va suferi schimbări importante: ponderea persoanelor de 65 ani și peste va continua să crească, în timp ce segmentul tânăr (0–19 ani) va deveni tot mai restrâns. Aceste modificări vor avea implicații directe asupra pieței muncii, a sistemului de pensii și asupra capacității de susținere a serviciilor sociale.

În context național, declinul numeric al populației, sporul natural negativ și îmbătrânirea demografică definesc cadrul în care evoluează și orașul Nisporeni. Pentru **raionul Nisporeni**, proiecțiile demografice indică o reducere a populației cu 23,2% până în anul 2033 față de 2023.

Tabelul 1. Numărul proiectat al populației pentru Republica Moldova, Regiunea Centru și raionul Nisporeni (scenariul mediu, 2023–2033)

	2023	2028	2033	Scăderea, % 2023–2033
Total Republica Moldova	2423294	2236942	2071362	–14,5 %
Regiunea CENTRU	674195	602297	540051	–19,9 %
Raionul NISPORENI	37126	32464	28509	–23,2%

Sursa: *Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz. Chișinău: [S. n.], 2024.*

Acest context justifică analiza distinctă a orașului Nisporeni, atât ca principal centru urban al raionului, cât și ca spațiu în care se concentrează funcții administrative, educaționale și de servicii relevante pentru localitățile din jur.

¹ Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz ; autorii: Olga Gagauz, Irina Pahomii, Maxim Slav [et al.] – Chișinău : [S. n.], 2024. <https://social.gov.md/wp-content/uploads/2025/01/Raport-analitic-Populatia-Republicii-Moldova-la-orizontul-anului-2040.pdf>

Orașul Nisporeni: structura și dinamica populației

Conform RPL 2024, orașul Nisporeni avea 9140 locuitori, dintre care 52,2% femei și 47,8% bărbați, în timp ce estimarea curentă a populației cu reședință obișnuită pentru 2024 indica 7661 persoane (Figura 1). Diferența de circa 19% dintre cele două surse semnaleză nevoia de a utiliza complementar datele recensământului și evidențele administrative în planificarea locală. Ea poate reflecta atât particularitățile metodologice ale estimării populației, cât și mobilitatea rezidențială insuficient captată statistic. Având în vedere rolul de centru raional al orașului se poate presupune că Nisporeni atrage și concentrează populație din localitățile apropiate, dar această ipoteză trebuie tratată prudent, în absența unor date dezagregate directe privind migrația urbană.

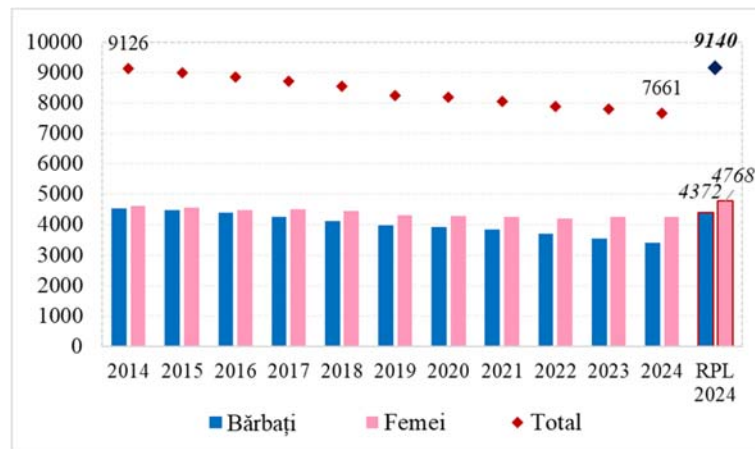


Figura 1. Populația orașului Nisporeni la 1 ianuarie, 2014–2024: estimări curente vs. RPL 2024
Sursa: BNS

Cauzele acestei diferențe pot fi atribuite în principal *migrației interne neînregistrate administrativ*, posibil din satele raionului Nisporeni către oraș. Deși nu există date statistice dezagregate pentru a confirma direct această tendință, structura economică și funcțională a orașului – centru raional cu servicii educaționale, medicale, comerciale și administrație publică – îl face atractiv pentru tineri și familii din comunele învecinate. Deși *Programul de Revitalizare Urbană Nisporeni 2022–2026*² nu menționează explicit investiții locative concrete sau capacități rezidențiale noi, documentul subliniază importanța regenerării infrastructurii publice (utilități, spații verzi, drumuri) și a consolidării funcției urbane a orașului. Aceste acțiuni pot avea efect de atragere a populației și de reținere a celor care, în lipsa serviciilor, ar migra către centre mai mari. Totodată, *Strategia de Dezvoltare Comunitară 2023–2028*³ identifică explicit modernizarea infrastructurii edilitare, dezvoltarea economică locală și extinderea serviciilor publice ca priorități, ceea ce confirmă direcția strategică a orașului de a deveni un pol de atracție regional.

Structura pe vârste conform datelor RPL 2024 evidențiază tendințe clare de îmbătrânire demografică. Ponderea populației de 65 ani și peste este de 21,8% din total (1.991 persoane), în creștere evidentă și cu o prevalență feminină ridicată în grupele de vârstă 70+ (1239 persoane), iar

² [Program de Revitalizare Urbană Nisporeni 2022–2026](#)

³ [Strategia de Dezvoltare Comunitară Nisporeni 2023–2028](#)

grupele de vârstă 0–4 ani (5,9% sau 541 copii) și 5–9 ani (8,3% sau 753 copii) au ponderi scăzute, reflectând un potențial redus de regenerare demografică și impactul direct al scăderii natalității în ultimul deceniu.

În paralel, conform RPL 2024, segmentul populației în vârstă activă (15–64 ani) reprezintă 56,8% din totalul populației (5.197 persoane). Această pondere, deși majoritară, este semnificativ mai mică decât în anii anteriori, reflectând o presiune tot mai mare asupra raportului de dependență demografică și o potențială vulnerabilitate a pieței muncii locale în fața migrației externe și a îmbătrânirii continue. De asemenea, segmentul tânăr (0–14 ani) constituie 21,4%, ceea ce reflectă o bază demografică relativ slabă.

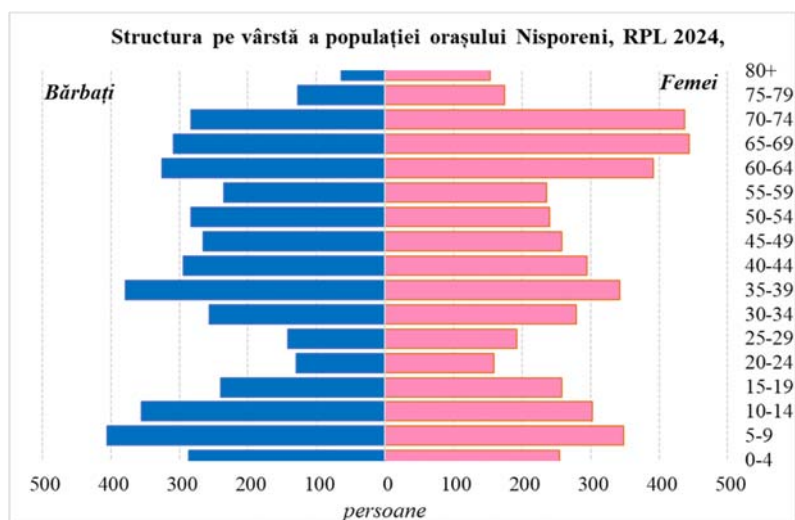


Figura 2. Piramida pe vârste a populației orașului Nisporeni, RPL 2024

Sursa: BNS

Această structură piramidală dezechilibrată (Figura 2) - cu ponderi similare la extremele de vârstă (copii și vârstnici) și o reducere a masei adulte active - impune o reorientare a politicilor publice locale, atât pentru asigurarea sustenabilității economice, cât și pentru adaptarea serviciilor sociale la realitățile demografice curente.

Modificările structurale ale populației în ultimul deceniu sunt vizibile și în distribuția pe categorii funcționale⁴. Între 2014 și 2024, se remarcă o reducere a ponderii populației în vârstă aptă de muncă atât în rândul bărbaților (de la 62,0% la 49,3%), cât și al femeilor (de la 48,6% la 46,2%). În paralel, a crescut semnificativ ponderea persoanelor aflate la vârsta de pensionare, în special în rândul femeilor, unde aceasta a atins 33,5% în 2024, comparativ cu 28,4% în 2014.

⁴ *Notă metodologică:* În raport sunt utilizate două accepțiuni diferite ale populației de vârstă activă: 15–64 ani în analiza structurii pe vârste și 19–56/61 ani în analiza categoriilor funcționale. Indicatorii respectivi nu trebuie comparați direct fără explicitarea definiției utilizate.

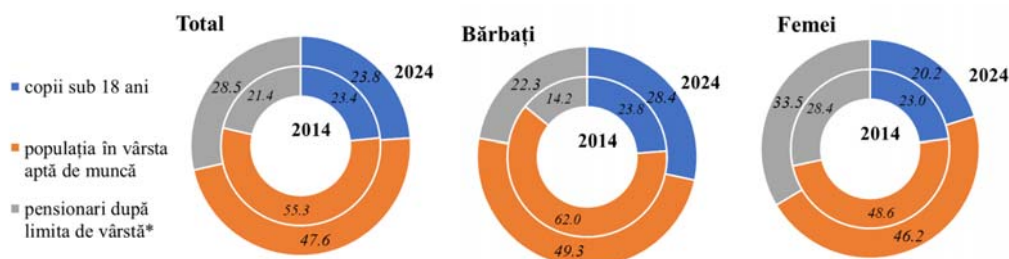


Figura 3. Structura pe categorii de populație, orașul Nisporeni, 2014 și 2024, %

Notă : în 2014 pentru bărbați populația de 62 ani și peste, iar pentru femei - de 57 ani și peste; în 2024 pentru bărbați populația de 63 ani și peste, iar pentru femei - de 60 ani și peste.

Sursa: Banca de date BNS

Această evoluție reflectă procesul clar de îmbătrânire demografică, cu implicații directe asupra pieței muncii, sustenabilității sociale și cererii pentru servicii specifice populației vârstnice. De asemenea, se constată o ușoară creștere a ponderii copiilor sub 18 ani la bărbați (de la 23,8% la 28,4%), în timp ce la femei proporția a scăzut ușor (de la 23,0% la 20,2%), menținând astfel dezechilibrul de gen în structura tânără. Aceste schimbări evidențiază presiuni duble asupra autorităților locale – de a susține nevoile ambelor categorii dependente: copiii și vârstnici.

Datele disponibile nu permit formularea unei proiecții demografice distincte pentru orașul Nisporeni. Totuși, asocierea dintre sporul natural negativ, ponderea ridicată a populației de 65 ani și peste și reducerea ponderii populației în vârstă de muncă indică menținerea, pe termen scurt și mediu, a presiunilor asupra serviciilor sociale, a rețelei educaționale și a bazei locale de forță de muncă.

Aspecte privind structura socioculturală a populației în orașul Nisporeni

Structura populației pe etnii

Structura etnică a populației orașului Nisporeni evidențiază menținerea unui profil relativ omogen, dominat de populația care se declară moldoveni, cu o pondere de 85,4% în 2024. În același timp, se observă o creștere a ponderii persoanelor care se declară români, constituind 13,1% la recensământul din 2024, ceea ce sugerează mai curând o schimbare în autoidentificarea etnică decât o transformare substanțială a compoziției populației. Celelalte grupuri etnice rămân slab reprezentate numeric. Per ansamblu, modificările dintre 2004 și 2024 nu schimbă caracterul majoritar omogen al structurii etnice, dar indică anumite repoziționări identitare care trebuie interpretate cu prudență, având în vedere caracterul autoraportat al etniei la recensământ.

Tabelul 3. Structura pe etnii a populației în orașul Nisporeni

Etnie	RP 2004		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%
Total	12105	100,0	9140	100,0
Moldoveni	10443	86,3	7809	85,4
Români	1362	11,3	1194	13,1
Ucraineni	83	0,7	67	0,7

Etnie	RP 2004		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%
Ruși	150	1,2	37	0,4
Găgăuzi	4	0,0	37	0,4
Bulgari	12	0,1	2	0,0
Romi	26	0,2	9	0,1
Alte etnii	25	0,2	12	0,1
Nu au declarat etnia	–	–	10	0,1

Notă: Comparația este realizată între RP 2004 și RPL 2024, pe baza populației recenzate. Datele RPL 2014 nu au fost incluse în analiza comparativă, deoarece distribuția pe etnii aferentă acestui recensământ prezintă neconcordanțe care reclamă prudență metodologică.

Sursa: calculat în baza recensămintelor populației 2004; 2024. BNS.

Structura populației după nivelul de studii

Structura populației după nivelul de studii în orașul Nisporeni indică predominanța nivelurilor educaționale medii și mediu-inferioare, atât în 2014, cât și în 2024, chiar dacă cele două distribuții trebuie interpretate cu prudență din cauza diferenței de bază populațională și a schimbării clasificării studiilor. În 2024, distribuția rămâne concentrată în jurul nivelurilor medii, însă se observă o reconfigurare internă a profilului educațional. Ponderea populației cu studii gimnaziale scade la 25,0%, iar cea a persoanelor cu studii superioare crește ușor la 16,5%. Totodată, se majorează semnificativ ponderea persoanelor cu studii profesional tehnice secundare, care ajunge la 17,4%, depășind nivelul înregistrat în 2014. Această schimbare poate reflecta atât transformări reale în traseele educaționale ale populației, cât și efectele bazei de referință utilizate în recensământul din 2024.

Tabelul 4. Structura după nivel de studii a populației în orașul Nisporeni

	RPL 2014		RPL 2024	
	populația de 15 ani și peste		populația de 10 ani și peste	
	persoane	%	persoane	%
Total	8435	100,0	7846	100,0
Universitar (superior)	1353	16,0	1291	16,5
<i>dintre care:</i>				
<i>Doctorat, postdoctorat</i>	2		1	
<i>Masterat, inclusiv ciclul II</i>	82		177	
<i>Superior inclusiv ciclul I / licență</i>	1269		1113	
Mediu de specialitate / profesional tehnic postsecundar	1495	17,7	971	12,4
Secundar profesional / profesional tehnic secundar	910	10,8	1367	17,4
Mediu de cultură generală / liceal	1474	17,5	1267	16,1
Mediu incomplet / gimnazial	2618	31,0	1958	25,0
Primar / fără studii	585	6,9	992	12,6
<i>dintre care:</i>				
<i>primar</i>			801	
<i>educație preșcolară</i>			147	

Notă: Datele nu sunt integral comparabile direct, deoarece la RPL 2014 baza de referință este populația de 15 ani și peste, iar la RPL 2024 este populația de 10 ani și peste. În plus, clasificarea nivelurilor de studii a fost detaliată diferit între cele două recensăminte.

Sursa: elaborat în baza datelor RPL 2014 și RPL 2024 pentru or.Nisporeni.

Structura populației după nivelul de studii evidențiază, pentru anul 2024, o distribuție concentrată în jurul nivelurilor gimnazial, profesional-tehnic secundar, superior și liceal. Din cauza bazelor diferite de referință la RPL 2014 și RPL 2024, accentul analitic trebuie plasat mai puțin pe comparația strictă a ponderilor și mai mult pe profilul actual al resursei umane locale. Pentru APL, această structură sugerează existența unui potențial relevant pentru formarea profesională și pentru ocupări de nivel mediu, dar și necesitatea de a reduce vulnerabilitățile asociate segmentului cu nivel educațional redus.

Mișcarea naturală a populației în orașul Nisporeni

Natalitate

În orașul Nisporeni, evoluția natalității în perioada 2014–2024 evidențiază o tendință clară de diminuare a numărului de născuți-vii, ceea ce indică reducerea treptată a potențialului de reînnoire demografică. Dacă în 2015 s-a înregistrat nivelul maxim al perioadei, cu 139 născuți-vii, până în 2024 numărul acestora a scăzut la 75, practic la jumătate. Și rata natalității urmează aceeași traiectorie descendentă, reducându-se la 9,8% în 2024. Această evoluție sugerează nu doar o scădere a intensității fenomenului, ci și restrângerea bazei generațiilor tinere, în concordanță cu schimbările structurale deja evidențiate în profilul demografic al localității.

Tabelul 1. Evoluția numărului de născuți vii, pe sexe, 2013-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Total	129	139	134	128	101	99	89	96	86	78	75
Rata natalității, (%)	14.1	15.4	15.1	14.7	11.8	12	10.9	11.9	10.9	10	9.8

Sursa: Banca de date BNS

Diminuarea natalității are relevanță directă pentru dezvoltarea locală, întrucât afectează formarea contingentelor viitoare de copii, populația școlară și, pe termen mai lung, rezervele demografice ale populației de vârstă activă. În același timp, reducerea numărului absolut de nașteri confirmă că orașul Nisporeni se înscrie în tendința generală de scădere a fertilității și de slăbire a regenerării naturale a populației.

Mortalitatea

În aceeași perioadă, mortalitatea s-a menținut la un nivel relativ ridicat, chiar dacă valorile anuale au oscilat. Numărul deceselor a variat între 116 și 156 cazuri anual, iar rata mortalității a rămas, în toți anii analizați, superioară ratei natalității. În 2024 s-au înregistrat 116 decese, comparativ cu 156 în 2014, însă această reducere nu poate fi interpretată automat ca o ameliorare

consistentă a stării de sănătate a populației, deoarece are loc pe fundalul reducerii efectivului populației și al accentuării procesului de îmbătrânire demografică.

Tabelul 2. Evoluția numărului de decese și a ratei mortalității în orașul Nisporeni, 2014–2024

	Număr decese			Rata mortalității, (‰)		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
2014	156	79	77	17.1	17.5	16.7
2015	149	79	70	16.6	17.7	15.4
2016	147	89	58	16.6	20.3	13.0
2017	123	68	55	14.1	16.1	12.3
2018	130	63	67	15.2	15.3	15.1
2019	118	60	58	14.3	15.1	13.5
2020	136	84	52	16.6	21.5	12.2
2021	149	83	66	18.5	21.7	15.6
2022	134	78	56	17.0	21.1	13.4
2023	120	64	56	15.4	18.0	13.2
2024	116	66	50	15.1	19.4	11.8

Sursa: BNS; rata calculată în baza datelor BNS

Un element important al profilului mortalității îl constituie diferențele persistente pe sexe. Mortalitatea masculină este constant mai ridicată decât mortalitatea feminină, atât în termeni absoluți, cât și relativi. În 2024, rata mortalității la bărbați a constituit 19,4‰, comparativ cu 11,8‰ la femei. Această situație corespunde modelului demografic național și reflectă vulnerabilități mai accentuate ale populației masculine, inclusiv prin mortalitate prematură mai ridicată la vârste active și post-active.

Tabelul 3. Structura deceselor pe grupe de vârstă și sexe în orașul Nisporeni

		2014	2023	2024
Total	Total	156	120	116
	0-14 ani	3	-	1
	15-64 ani	58	23	23
	65 ani și peste	95	97	92
Bărbați	Total	79	64	66
	0-14 ani	1	-	-
	15-64 ani	40	17	17
	65 ani și peste	38	47	49
Femei	Total	77	56	50
	0-14 ani	2	-	1
	15-64 ani	18	6	6
	65 ani și peste	57	50	43

Sursa: Banca de date BNS

Structura pe vârste a deceselor arată că mortalitatea este concentrată în mod covârșitor la populația de 65 ani și peste. În 2024, din totalul de 116 decese, 92 au revenit acestei grupe de vârstă, ceea ce confirmă impactul direct al îmbătrânirii populației asupra profilului mortalității locale. Totodată, numărul deceselor la vârste tinere rămâne foarte redus, iar în grupa 15–64 ani se

menține un volum semnificativ, mai ales în rândul bărbaților, aspect cu implicații pentru pierderea potențialului uman și economic al localității.

Sporul natural al populației

Indicatorii sintetici ai sporului natural evidențiază consolidarea unui dezechilibru demografic persistent în orașul Nisporeni, caracterizat prin predominanța deceselor asupra nașterilor pe aproape întreaga perioadă analizată. Excepția punctuală din anul 2017 nu modifică tendința generală, care după 2018 se accentuează semnificativ, reflectând o diminuare continuă a capacității de înlocuire a populației.

Valorile ratei sporului natural, situate constant în teritoriu negativ și coborând sub -5% în ultimii ani, confirmă caracterul structural al declinului demografic. Această evoluție trebuie interpretată în corelație cu modificările structurale ale populației, în special reducerea cohortelor tinere și creșterea ponderii populației în vârstă.

Tabelul 3. Indicatorii sporului natural în orașul Nisporeni, 2014-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Spor natural, (nașteri– decese), persoane	-27	-10	-13	5	-29	-19	-47	-53	-48	-42	-41
Rata sporului natural (calculat la 1000 persoane, ‰)	-3,0	-1,2	-1,5	0,6	-3,4	-2,3	-5,7	-6,6	-6,1	-5,4	-5,3

Sursa: calculat de autori în baza datelor BNS

Menținerea sporului natural negativ contribuie direct la reducerea efectivelor populației și la accentuarea îmbătrânirii demografice. Pentru orașul Nisporeni, această tendință are consecințe practice în cel puțin trei direcții: restrângerea contingentelor viitoare de copii, diminuarea treptată a rezervei locale de forță de muncă și creșterea ponderii cererii pentru servicii destinate populației în vârstă.

Nupțialitatea și structura populației după starea civilă în orașul Nisporeni

Datele privind starea civilă a populației de 15 ani și peste arată că persoanele căsătorite rămân categoria dominantă în orașul Nisporeni, reprezentând 57,4% în 2024. Comparativ cu 2004, se observă o diminuare a ponderii acestei categorii, concomitent cu creșterea proporției persoanelor divorțate, de la 5,0% la 9,9%. Ponderea populației văduve se menține relativ ridicată (11,4%), iar cea a persoanelor necăsătorite scade la 21,3%. În ansamblu, structura după starea civilă sugerează schimbări treptate în comportamentele familiale și o diversificare a situațiilor conjugale.

Tabelul 9. Structura după starea civilă a populației din orașul Nisporeni

Stare civilă	RP 2004		RPL 2014		RPL 2024	
	persoane	%	persoane	%	persoane	%
Necăsătorit/ă	2422	24.6	2118	25.1	1529	21.3
Căsătorit/ă	5930	60.3	4733	56.1	4123	57.4
Văduv/ă	990	10.1	1030	12.2	823	11.4
Divorțat/ă	492	5.0	554	6.6	713	9.9
Total populația de 15 ani și peste	9834	100	8435	100	7188	100

Sursa: BNS, datele Recensămintelor 2004; 2014; 2024

Evoluția căsătoriilor în perioada 2014–2024 evidențiază o tendință generală de reducere a intensității fenomenului, chiar dacă seria anuală înregistrează unele oscilații. Numărul căsătoriilor a scăzut de la 164 în 2014 la 105 în 2024, iar rata de nupțialitate se estima la 13,7‰ în 2024. Scăderea cea mai pronunțată s-a înregistrat în 2020 (ca urmare a restricțiilor pandemiei), urmată de o revenire temporară în 2021, după care valorile au revenit pe o traiectorie moderată. Aceste evoluții indică o diminuare a frecvenței căsătoriilor și conturează nevoia de a urmări mai atent schimbările din comportamentul familial la nivel local.

Tabelul 10. Numărul de căsătorii și rata de nupțialitate a populației din orașul Nisporeni,

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Căsătorii, persoane	164	155	126	148	119	107	63	148	104	103	105
Rata de nupțialitate, ‰	17,9	17,2	14,2	17,0	13,9	13,0	7,7	18,3	13,2	13,2	13,7

Sursa: în baza datelor BNS

Notă: rata brută a nupțialității a fost calculată ca raport între numărul căsătoriilor și populația totală a localității, la 1000 locuitori.

În combinație cu datele privind gospodăriile și familiile, schimbările din structura stării civile sugerează diversificarea configurațiilor familiale și necesitatea unei mai bune identificări administrative a gospodăriilor mici, a familiilor monoparentale și a persoanelor vârstnice care locuiesc singure.

Educația timpurie și învățământul școlar în orașul Nisporeni

Orașul Nisporeni dispune de o rețea educațională stabilă, formată din 3 instituții preșcolare și 4 instituții de învățământ primar și secundar general. Datele BNS pentru anul 2024 indică, în educația timpurie, 650 de locuri și 514 copii înscriși, ceea ce corespunde unui grad de ocupare de 79,1% (Anexe 2). Datele administrative furnizate de APL indică însă 580 de locuri și 548 de copii, ceea ce sugerează un grad de ocupare de aproximativ 94,5%⁵. Diferența dintre cele două surse trebuie tratată explicit ca limită metodologică și nu ca variație reală a fenomenului.

⁵ Notă metodologică: Indicatorii privind capacitatea și ocuparea instituțiilor preșcolare proveniți din BNS și din fișa APL nu sunt direct comparabili, deoarece pot reflecta momente de referință și modalități de evidențiere diferite (vezi Anexe).

În învățământul general, rețeaua are o capacitate de 2.175 locuri, iar gradul de utilizare a ajuns la 78,3% în anul de studii 2024/2025 (*Anexe 3*). Numărul elevilor a crescut moderat în ultimii ani, însă datele disponibile nu permit stabilirea exactă a cauzelor acestei evoluții. În același timp, creșterea numărului elevilor cu cerințe educaționale speciale și a elevilor cu dizabilități indică o nevoie mai mare de servicii educaționale incluzive, de infrastructură adaptată și de sprijin specializat. Pentru APL, prioritatea nu este extinderea rețelei ca volum, ci adaptarea ei calitativă la structura actuală și viitoare a populației școlare.

Migrație

Pentru orașul Nisporeni nu sunt disponibile serii statistice oficiale dezagregate privind imigrarea și emigrarea. În aceste condiții, analiza migrației la nivel de oraș trebuie formulată prudent, pe baza indicatorilor indirecți. Diferența dintre populația înregistrată la RPL 2024 și estimarea curentă a populației, împreună cu rolul orașului de centru raional și cu tendința de sold migrațional negativ la nivelul raionului⁶, sugerează existența unei mobilități rezidențiale semnificative. Totuși, aceste elemente nu permit cuantificarea exactă a migrației urbane și nici separarea clară a fluxurilor interne de cele externe.

Piața muncii și contextul economic local

Datele disponibile indică *o restrângere a contingentului populației aflate la vârsta de muncă* în orașul Nisporeni, pe fondul îmbătrânirii demografice și al reducerii efectivelor populației. Această evoluție afectează direct baza locală de forță de muncă și capacitatea de susținere a activităților economice și a serviciilor publice.

La nivelul APL, pentru anul 2023/2024 sunt raportați 230 de șomeri înregistrați la ANOFM. Acest indicator oferă doar o imagine parțială a pieței muncii locale, deoarece lipsesc date complete privind populația ocupată, populația inactivă și migrația de muncă. În consecință, raportul trebuie să evite estimarea unei rate locale robuste a șomajului doar pe baza acestor informații.

Economia locală se sprijină în mare parte pe sectorul public, instituțiile educaționale și sociale, precum și pe activități de mică amploare din comerț, servicii, transport și construcții. Din perspectivă de politică locală, prioritatea constă în consolidarea cooperării dintre APL, ANOFM, instituțiile de învățământ și angajatorii locali, pentru a identifica anual necesarul de competențe, a facilita tranziția tinerilor spre piața muncii și a reduce pierderea resursei umane active.

⁶ Potrivit studiilor Centrului Cercetări Demografice, la nivelul *raionului Nisporeni*, datele din perioada 2014–2023 indică un sold migrațional constant negativ. În majoritatea anilor, emigrarea a depășit imigrarea, în special în 2017, când diferența a fost de peste 1.300 de persoane. Chiar și în 2022, când s-au înregistrat valori maxime pentru ambele fluxuri, emigranții au depășit numărul imigranților. Mobilitatea este ușor mai ridicată în rândul bărbaților, însă în 2022 imigrarea femeilor a fost mai mare (*Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040 / coordonatorul ediției: Olga Gagauz. Chișinău: [S. n.], 2024.*).

Gospodării și servicii sociale

Datele RPL 2014 arată că în orașul Nisporeni predomină familiile formate din cupluri cu copii, care reprezintă 51,3% din totalul nucleelor familiale, urmate de cuplurile fără copii (28,5%). Familiile monoparentale sunt reprezentate în principal de mamele cu copii (16,7%), în timp ce tații cu copii au o pondere redusă (3,5%). În structura gospodăriilor, predomină gospodăriile fără copii (65,8%), iar dintre cele cu copii se evidențiază clar gospodăriile cu un singur copil (53,8%), urmate de cele cu doi copii (36,3%), în timp ce gospodăriile cu trei copii și peste dețin o pondere modestă (9,8%). Aceste date conturează un model familial dominat de gospodării fără copii și de familii cu număr redus de copii.

Tabelul 11. Structura gospodăriilor și familiilor în orașul Nisporeni la RPL 2014

Tipul nucleelor familiale	Număr	Pondere (%)
Total familii	2891	100
Cupluri fără copii	824	28,5
Cupluri cu copii	1483	51,3
Mame cu copii	482	16,7
Tați cu copii	102	3,5
Numărul de gospodării casnice		
	Număr	Pondere (%)
Total gospodării	3535	100
Gospodării fără copii	2326	65,8
Gospodării cu copii	1209	34,2
<i>dintre care cu</i>		<i>100</i>
<i>1 copil</i>	651	53,8
<i>2 copii</i>	439	36,3
<i>3 copii și peste</i>	119	9,8

Sursa: BNS; RPL 2014 - populația recenzată

Notă: informațiile dezagregate din RPL 2024 privind structura gospodăriilor și a familiilor nu au fost disponibile la momentul analizei.

Datele administrative furnizate de APL Nisporeni completează doar parțial imaginea actuală asupra gospodăriilor din orașul Nisporeni. Astfel, potrivit datelor disponibile pentru 2023/2024, se indică existența a 5600 de gospodării și a 42 de familii numeroase, precum și funcționarea unui serviciu specializat pentru persoanele în vârstă – Centrul de Reabilitare și Integrare Socială a Bătrânilor „Încredere”. Aceste informații confirmă prezența unor nevoi sociale distincte, în special în raport cu populația în vârstă și cu familiile cu mai mulți copii.

Totuși, valoarea analitică a datelor administrative disponibile (*Anexe, Fișa APL*) rămâne limitată de lipsa unor indicatori esențiali pentru planificarea socială. Nu sunt cuantificate familiile cu copii, familiile monoparentale, familiile vulnerabile, beneficiarii de ajutor social și nici persoanele vârstnice care locuiesc singure. În aceste condiții, deși datele administrative oferă un minim reper operațional, ele nu permit conturarea suficient de precisă a categoriilor cu risc social și nici estimarea adecvată a cererii potențiale pentru servicii comunitare.

Dezvoltarea unui sistem local de colectare și actualizare a datelor sociale, corelat cu structura gospodăriilor și a familiilor, devine esențială pentru fundamentarea intervențiilor APL și ar permite adaptarea serviciilor sociale la profilul real al populației și ar contribui la o mai bună direcționare a resurselor la nivel local.

Concluzii și implicații pentru politici publice

Analiza profilului sociodemografic al orașului Nisporeni evidențiază patru constatări majore relevante pentru planificarea locală: (1) RPL 2024 a înregistrat o populație mai mare decât estimarea curentă bazată pe reședință obișnuită, ceea ce arată că autoritatea locală trebuie să utilizeze complementar recensământul și datele administrative atunci când dimensionează serviciile publice și investițiile locale. (2) Structura pe vârste confirmă o îmbătrânire demografică pronunțată: ponderea populației de 65 ani și peste este ridicată, în timp ce baza tânără a populației rămâne restrânsă. (3) Mișcarea naturală a populației are un caracter nefavorabil și persistent, prin scăderea natalității și menținerea unui spor natural negativ. (4) Orașul dispune de o rețea educațională funcțională, dar confruntată simultan cu diferențe de evidență statistică, cu nevoia de adaptare la cererea reală și cu o cerere în creștere pentru servicii incluzive. Totodată, datele privind gospodăriile, serviciile sociale și piața muncii rămân incomplete, ceea ce limitează capacitatea APL de a fundamenta intervenții bine țintite.

În acest context, pentru autoritatea publică locală din Nisporeni se conturează următoarele *direcții prioritare de acțiune*:

- instituirea unui **mecanism local de actualizare anuală a profilului demografic**, prin coroborarea datelor RPL, BNS, APL, ANOFM și ale instituțiilor educaționale, astfel încât planificarea locală să se bazeze pe populația efectiv relevantă pentru servicii;
- **adaptarea graduală a serviciilor și infrastructurii urbane la creșterea ponderii populației în vârstă**, cu accent pe accesibilitate, sprijin comunitar și dezvoltarea serviciilor de proximitate;
- **utilizarea evoluției natalității și a efectivelor școlare pentru ajustarea realistă a planificării educaționale**, nu prin extinderea rețelei, ci prin creșterea calității și a capacității de incluziune;
- **consolidarea cooperării dintre APL, ANOFM, școli și angajatori locali** pentru monitorizarea nevoilor de competențe și pentru susținerea inserției tinerilor pe piața muncii locale;
- **dezvoltarea unui registru local social-demografic al gospodăriilor**, care să permită identificarea anuală a familiilor monoparentale, a familiilor vulnerabile, a persoanelor vârstnice care locuiesc singure și a altor categorii cu risc social;
- **tratarea migrației ca dimensiune strategică a planificării locale**, inclusiv prin utilizarea unor indicatori indirecti și prin îmbunătățirea evidenței populației rezidente, fără a formula concluzii cantitative care nu sunt susținute direct de datele disponibile.

Analiza evidențiază că principala provocare demografică a orașului Nisporeni nu rezidă doar în reducerea numerică a populației, ci în suprapunerea a trei procese structurale: îmbătrânirea

populației, restrângerea bazei demografice tinere și insuficiența datelor locale detaliate privind gospodăriile, vulnerabilitățile sociale și resursele de muncă. În aceste condiții, eficiența intervențiilor publice locale depinde de corelarea mai strânsă dintre datele demografice, sociale și administrative, astfel încât planificarea serviciilor, prioritizarea investițiilor și adaptarea măsurilor de sprijin să răspundă mai exact realităților actuale ale orașului.

Tabelul 1. Populația or. Nisporeni pe grupe de vârstă și sexe, în baza RPL 2024

	or. Nisporeni		
	Total	Bărbați	Femei
0-4	541	286	255
5-9	753	405	348
10-14	658	355	303
15-19	497	239	258
20-24	288	129	159
25-29	333	141	192
30-34	535	256	279
35-39	721	378	343
40-44	589	294	295
45-49	523	265	258
50-54	523	283	240
55-59	471	235	236
60-64	717	325	392
65-69	752	308	444
70-74	720	283	437
75-79	302	127	175
80+	217	63	154
Total	9140	4372	4768

Tabelul 2. Indicatori privind educația timpurie, or. Nisporeni

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul de instituții	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Numărul de grupe (inclusiv cabinete, săli pentru ocupație)	19	19	19	21	21	21	22	24	24	24
Suprafața încăperilor grupelor (inclusiv a cabinetelor, sălilor pentru ocupație) (metri pătrați)	2022	2022	2022	3177	3177	3177	3177	3537	3537	3537
Numărul de locuri pentru copii	590	590	590	600	600	600	600	650	650	650
Numărul de copii - total	520	539	561	589	567	456	542	543	540	514
Gradul de ocupare a capacității educaționale (% din locuri ocupate)	88.1	91.4	95.1	98.2	94.5	76.0	90.3	83.5	83.1	79.1
Numărul de copii de 0-3 ani	185	186	187	193	198	84	158	176	153	150
Numărul de copii de 4-5 ani	236	222	269	247	256	242	242	258	260	260
Numărul de copii de 6-7 ani	99	131	105	149	113	130	142	109	127	104
Numărul de copii cu cerințe educaționale speciale	17	2	2	2	2	6	5	7	5	6
Numărul de pedagogi/cadre didactice - total	38	39	39	39	39	38	37	42	45	43
Numărul de educatori	34	35	36	35	35	34	33	35	37	35

Tabelul 3. Indicatori privind învățământul primar și secundar general, or. Nisporeni

	2015/ 16	2016/ 17	2017/ 18	2018/ 19	2019/ 20	2020/ 21	2021/ 22	2022/ 23	2023/ 24	2024/ 25
Numarul de instituții	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Suprafata claselor (inclusiv a cabinetelor si laboratoarelor) (metri patrati)	6410	5648	6434	6434	6434	6434	6434	6434	6434	6434
Numarul de locuri pentru elevi	2140	2140	2140	2160	2160	2160	2160	2160	2160	2175
Numarul elevilor - total	1608	1602	1618	1638	1615	1605	1597	1622	1672	1703
Gradul de utilizare a capacității educaționale (% din locuri ocupate)	75.1	74.9	75.6	75.8	74.8	74.3	73.9	75.1	77.4	78.3
Numarul elevilor - clasele 1-4	531	517	491	526	529	526	539	556	558	573

Numarul elevilor - clasele 5-9	566	597	639	636	637	644	629	613	653	656
Numarul elevilor - clasele 10-11	337	326	319	307	314	298	274	323	324	307
Numarul elevilor - clasele 12	174	162	169	169	135	137	155	130	137	167
Numarul de elevi cu cerinte educationale speciale	53	43	31	26	26	27	22	35	42	44
Numarul de elevi cu dizabilitati	7	9	5	3	1	3	4	7	11	15